

1. Χερσόνησος του Ακάμα - Εθνικό Πάρκο

Η χερσόνησος του Ακάμα καταλαμβάνει το δυτικότερο μέρος της Κύπρου και καλύπτει μία έκταση 17,000 περίπου εκταρίων, από τα οποία 7,000 εκτάρια είναι Κρατικά Δάση και τα υπόλοιπα 10,000 είναι ιδιωτικά κτήματα και λίγη χαλίκικη γη.

Είναι κατά γενική ομολογία μια μοναδική περιοχή, με αξιόλογη ποικιλία χαρακτηριστικών στη βλάστηση, την άγρια ζωή, την γεωλογία, με όμορφες τοποθεσίες και ακρογιαλίες και με πλούσια ιστορική και πολιτιστική παράδοση.

Η ποικιλία των τοπίων και της βλάστησης και η σχετικά αδιατάραχτη κατάσταση του φυσικού τοπίου και των χωριών, την καθιστούν μια πραγματική απόλαυση για τον περιπατητή και τον φυσιοδίφη.

Γι' αυτό και αποτελεί πόλο έλξης και ενδιαφέροντος των επιστημόνων (οικολόγων, βιολόγων, βιοτανολόγων, κ.λ.π.) των φυσιολατρών, των επενδυτών και του ευρύτερου κοινού, γεγονός που εγείρει όπως είναι φυσικό, προβληματισμούς και αντιπαραθέσεις για το μέλλον της περιοχής.

Το κράτος προωθεί την κήρυξη της χερσονήσου του Ακάμα σε Εθνικό Πάρκο, με κύριο συστατικό τα Κρατικά Δάση της χερσονήσου, στη βάση μιας ενιαίας μελέτης.

Πανοραμική θέα μέρους της χερσονήσου του Ακάμα

2. Φυσικά στοιχεία

(β) Χλωρίδα

Η χλωρίδα μπορεί να διακριθεί σε δύο κατηγορίες. Τη δασική, που είναι κυρίως φυσική και καλύπτει τις δασωμένες περιοχές και τη βλάστηση που καλύπτει την ιδιωτική γη, που στο μεγαλύτερο μέρος της είναι γεωργική.

Η δασική βλάστηση συνίσταται κυρίως από τον Αόρατο (*Juniperus phoenicea*) και την Τραχεία πεύκη (*Pinus brutia*). Πολλοί θάμνοι, όπως η σχινιά (*Pistacia lentiscus*), η κουμαριά (*Arbutus andrachne*), η αγριοχαρουπία (*Ceratonia siliqua*), η αγριελιά (*Olea europaea*), η τρεμιθιά (*Pistacia terebinthus*), η περνιά (*Quercus coccifera*), η δάφνη (*Laurus nobilis*), η μερσινιά (*Myrtilus communis*), η σφενταμιά (*Acer obtusifolium*) κ.λ.π. και μια πληθώρα από φρύγανα και ποώδη ετήσια φυτά συνθέτουν μια πλούσια πυκνή βλάστηση που καλύπτει σχεδόν όλο το τοπίο.

Ορχιδέα (*Neotinea maculata*)

Κυκλάμινο (*Cyclamen cypriicum*)

Κυκλάμινο (*Cyclamen persicum*)

Τουλίπα (*Tulipa cypria*)

Η ιδιωτική γεωργική γη καλύπτεται κυρίως από αμπέλια, χαρουπιές, ελιές, αμυγδαλιές και εποχιακά με δημητριακά και ψυχανθή.

Γενικά η ποικιλία της χλωρίδας της χερσονήσου του Ακάμα είναι σημαντική και πολύ σπουδαία με ένα μεγάλο αριθμό φυτικών ειδών. Περίπου 530 είδη φυτών έχουν αναγνωρισθεί μέχρι σήμερα, από τα οποία 36 είναι ενδημικά και 23 σπάνια ή πολύ σπάνια.

(β) Πανίδα

Η πανίδα της χερσονήσου είναι λιγότερο γνωστή απ' ό,τι η χλωρίδα γιατί δυστυχώς δεν έχει εκπονηθεί μέχρι στιγμής οποιαδήποτε

Ο Γύπας (*Gyps fulvus*)

επιστημονική μελέτη που να καλύπτει αυτό το θέμα. Πληροφορίες δίδονται από απλές παρατηρήσεις και μιλούν για 168 είδη πουλιών, 12 είδη θηλαστικών, 20 είδη ερπετών, 16 είδη υμενοπτέρων εντόμων και πεταλούδων. Οι πέρδικες, οι φάσσας, τα αγριοπεριστέρα, τα τρυγόνια, τα γεράκια και οι τσίχλες κατά τη χειμερινή περίοδο, οι αλεπούδες, οι λαγοί, οι σκαντζόχοιροι, οι ποντικοί και οι οχιές εμφανίζονται πιο συχνά. Δύο είδη θαλάσσιας χελώνας, η πράσινη χελώνα (*Chelonia mydas*) και η κοινή χελώνα (*Caretta caretta*) που είναι πολύ σπάνιες σε όλο τον κόσμο και προστατεύονται, γεννούν και αναπαράγονται στις παραλίες του Ακάμα.

(γ) Γεωλογία

Γεωλογικά παρουσιάζεται μια ποικιλία ιζηματογενών πετρωμάτων όπως οι ασβεστόλιθοι, οι ψαμμίτες και οι κιμωλίες. Υπάρχουν επίσης ορισμένα πυριγενή πετρώματα όπως ο Βασάλτης με ολιβίνη και ο Ενσταντανίτης.

Η ανάμιξη των πιο πάνω πετρωμάτων με διαβασικά πετρώματα και σερπεντίνη δημιουργεί συνθήκες ανάπτυξης πολύ σπάνιων φυτών σε τεράστια ποικιλία οικοτόπων. Η χερσόνησος του

Πηγές του Μαυροκόλυμπου

Το Φαράγγι του Άβακα

Θαλασσινές σπηλιές

θρύλους, που δημιουργήθηκαν σε μεγάλη αφθονία από τη γόνιμη ελληνική φαντασία, δημιουργούν ένα κλίμα αρχαίου μυστικισμού στον ταξιδιώτη.

Αρχαιολογικές έρευνες που κατά καιρούς έγιναν από το Τμήμα Αρχαιοτήτων έριξαν φως σε διάφορες περιόδους της κυπριακής ιστορίας από τη Νεολιθική εποχή μέχρι σήμερα. Μαρτυρίες επιβεβαιώνουν ότι η περιοχή κατοικήθηκε για πρώτη φορά κατά τη Νεολιθική εποχή. Ένας μεγάλος Νεολιθικός συνοικισμός εντοπίστηκε στην τοποθεσία "Άγιος Μάρας" στην περιοχή του χωριού Αντρολίκου. Άλλοι δύο μικρότεροι συνοικισμοί εντοπίστηκαν, στα νότια της τοποθεσίας "Σπήλιος του Γαριλλή" και "Δυο Ποταμοί" κοντά στα Λουτρά της Αφροδίτης. Νεότεροι συνοικισμοί και νεκροταφεία μαρτυρούν ότι η περιοχή παρουσιάζεται πιο πυκνοκατοικημένη κατά την Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο. Τέτοιοι συνοικισμοί εντοπίστηκαν στις τοποθεσίες "Πάμπελον", "Ποτρυπτής" και "Άγναδες" κοντά στο Νέο Χωρίον.

Ένας άλλος συνοικισμός στην τοποθεσία "Άγιος Κόνονας" αναγέται μεταξύ Ρωμαϊκής περιόδου και Μεσαίωνα. Παρόμοιοι συνοικισμοί έχουν εντοπιστεί επίσης στις τοποθεσίες "Λαονάρι της Φαρκονιάς", "Ψιντρού" και "Εξωσύροντες".

Η παρουσία πολλών εκκλησιών μαρτυρεί ότι η περιοχή ήταν αρκετά πυκνοκατοικημένη κατά τη Βυζαντινή περίοδο. Μερικές από αυτές είναι: Ο Άγιος Μηνάς, ο Άγιος Κόνονας, ο Άγιος Γεώργιος, ο Άγιος Σέργιος, ο Άγιος Επιφάνειος, ο Άγιος Νικόλαος κ.ά.

Τα ερείπια μεγάλου αρχοντικού στην τοποθεσία "Πύργος" (Πύργος της Ρήγαινας), μαρτυρούν επίσης ότι η περιοχή κατοικείτο κατά τη Φραγκική περίοδο και μετέπειτα.

Από τα νότια των χωριών Ν. Χωρίο και Ανδρολίκου, μέχρι τα σύνορα Πλέγειας - Πάφου, έχουν ανακαλυφθεί σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα στον "Άγιο Γεώργιο Πέγειας" και το νησάκι "Γερόνησος" που ανάγονται στους κλασσικούς και μετέπειτα χρόνους.

Στην περιοχή, τέλος, υπάρχουν πολλές εκκλησίες και παρεκκλήσια της Βυζαντινής και μετέπειτα περιόδου. Τα κυριότερα απ' αυτά είναι: ο Άγιος Μηνάς στο Ν. Χωρίο, ο Άγιος Ιωάννης στα ανατολικά της Ανδρολίκου, ο Άγιος Γεώργιος στα δυτικά της Ίνιας, η Αγία Αφέντρικα και Ευαγγελιστρία στην Ίνια, η Χρυσελεούσα στην Κρήτου Τέρρα, η Παναγία Ευαγγελίστρια στις Π. Αρόδες, η Παναγία Ευαγγελίστρια στον Κάθηκα, η εκκλησία της Παναγίας στην Πέγεια και οι εκκλησίες, Παναγία των Ζαλογών, Αγία Παρασκευή, Προφήτης Ηλίας και Παναγία Αγιδιώτισσα στα δυτικά του χωριού Πέγεια.

Σύμφωνα με μια εκδοχή, η περιοχή έχει πάρει το όνομα του Τρωικού ήρωα Ακάμαντα, γιου του Θησέα και της Φαίδρας, που φτάνοντας στην Κύπρο ίδρυσε στην περιοχή αποικία με πρωτεύουσα την πόλη της Ακαμαντίδος. Ποικιλία στοιχείων σχετίζονται με την Ελληνική Μυθολογία. Πολλές περιοχές της χερσονήσου έχουν πάρει το όνομά τους από στοιχεία και γεγονότα της ορχαίας Ελληνικής και Κυπριακής μυθολογίας και παράδοσης όπως τα "Λουτρά της Αφροδίτης", οι "Σμιγιές", ο "Πύργος της Ρήγαινας", η "Φοντάνα Αμορόζα" που αναφέρονται στους έρωτες της Αφροδίτης και του Άδωνη ή του Διγενή και της Ρήγαινας.

Τα Λουτρά της Αφροδίτης βρίσκονται ανάμεσα στην Πόλη και το Ακρωτήριο Αρναούτη και προσφέρουν μια μεγαλόπρεπη θέα πάνω από τον Κόλπο της Χρυσοχούς. Η φύση εδώ χρησιμοποίησε όλη την τέχνη για να διαπλάσει τη μοναδικότητα αυτής της περιοχής. Ο ιστορικός Hogarth αναφέρεται σ' αυτήν ως την ωραιότερη της Κύπρου.

3. Πολιτιστική κληρονομιά

(α) Αρχαιολογία-Ιστορία -Μυθολογία

Η μοναδικότητα της Χερσονήσου του Ακάμα οφείλεται όχι μόνο στην αδιαμφισβήτη χάρη της φύσης και του τοπίου αλλά και στον πολιτιστικό της πλούτο. Η περιοχή είναι φορτισμένη με αξιόλογη ελληνική ιστορία και μυθολογία, που ανάγονται σε παρελθόν τριών χιλιάδων χρόνων με το οποίο ο πεζοπόρος συναντάται σχεδόν σε κάθε βήμα. Η κυρίαρχη ειρήνη και γαλήνη του τοπίου, συνυφασμένη με την ιστορία, την παράδοση και τους

(β) Τα χωριά του Ακάμα

Τα παραδοσιακά χωριά του Ακάμα όπως, Ίνια, Πέγεια, Δρούσια, Κάθηκας, Αρόδες κλπ. έχουν μια απαράμιλλη γραφικότητα και χαρακτηρίζονται για την ομογένεια των δομικών υλικών και την απλή γεωμετρική γραμμή των κτισμάτων τους.

Η τεχνική της δόμησης που διασώζεται μέχρι σήμερα, είναι αποτέλεσμα μιας σύνθεσης της Ελληνικής, Ρωμαϊκής, Βυζαντινής και Μεσογειακής τεχνικής που καταστάλαξε και διαμορφώθηκε διαμέσου των αιώνων.

Η χρήση τοπικών δομικών υλικών στη φυσική τους κατάσταση για την κατασκευή των κατοικιών έχει δημιουργήσει μια σειρά από γραφικά χωριά που βρίσκονται σε πλήρη αρμονία με το "ομηρικό" τοπίο του Ακάμα, το οποίο αξίζει να προστατευθεί και διατηρηθεί.

4. Κρατικά δάση, διαχείριση, υπηρεσίες

(α) Κρατικά δάση

Τα Κρατικά Δάση του Ακάμα συνολικής έκτασης 7.000 εκταρίων περίπου, είναι σύμφωνα με τη δασική νομοθεσία «Κύρια Κρατικά Δάση» και διοικητικά υπάγονται στη Δασική Περιφέρεια Πάφου. Τα Δάση αυτά είναι:-

- Το **Δάσος Ακάμα** που έχει έκταση 5,700 περίπου εκτάρια και εκτείνεται από τη Λάρα, το Ν. Χωρίο και τα Λουτρά της Αφροδίτης μέχρι το Ακρωτήριο του Αρναούτη.
- Το **Δάσος Πέγειας**, που έχει έκταση 1,300 περίπου εκτάρια και εκτείνεται από το χωριό Πέγεια μέχρι τη Λάρα και
- Το **Δάσος Μελέτη**, ένα μικρό δασάκι έκτασης 19 περίπου εκταρίων, κοντά στον Άγιο Γεώργιο Πέγειος.

(β) Διαχείριση

Η κύρια δραστηριότητα του Τμήματος Δασών περιορίζεται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος γενικά, από τους διάφορους κινδύνους που το απειλούν και κυρίως από τις πυρκαγιές, την παράνομη βάσκηση και τις λαθρούλοτομίες. Ταυτόχρονα προωθεί έργα για αναψυχή του κοινού όπως εκδρομικοί χώροι, μονοπάτια της φύσης κ.λ.π. τα οποία εμπίπτουν μέσα στα πλαισια σχεδιασμού για δημιουργία Εθνικού Πάρκου.

Η Χερσόνησος του Ακάμα, με την τεράστια ποικιλία των σπανίων οικοτόπων και ειδών της χλωρίδας και πανίδας, έχει προταθεί για συμπεριληψη στο δίκτυο **"Φύση 2000"**. Η συμπεριληψη της χερσόνησου στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο και η αναγνώριση της ως ειδική προστατευόμενη περιοχή, αποτελεί αναμφισβήτητα σημαντικό βήμα στη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας και της φυσικότητας της. Το κράτος αναλαμβάνει να υιοθετήσει κατάλληλα μέτρα για να αποφύγει την καταστροφή και υποβάθμιση των οικοτόπων και την διατάραξη των συνθηκών διαβίωσης των ειδών της πανίδας της Χερσονήσου

(γ) Πυροπροστασία

Τα δάση του Ακάμα και η περιοχή γενικότερα αποτελούν μοναδικό περιβάλλον που πρέπει να τύχει της αναγκαίας προστασίας και να διαφυλαχθεί σαν κόρη οφθαλμού. Για το σκοπό αυτό διεξάγονται καθημερινά περιπολίες από δασικούς υπαλλήλους, που κατά τη θερινή περίοδο καλύπτουν, όλη τη διάρκεια της ημέρας, διανογονται και συντηρούνται δρόμοι και αντιπυρικές λωρίδες, κατασκευάζονται υδατοδεξαμενές και εγκαθίστανται υδροστόμια σε υδαταγωγούς που έχουν σαν σκοπό την προμήθεια νερού στις

Πυροφυλάκιο «Πήγανα»

πυροσβεστικές αντλίες σε περίπτωση πυρκαγιάς.

Στην ψηλότερη κορυφή του δάσους Ακάμα (Πήγανα) λειτουργεί πυροφυλάκιο για τον εντοπισμό και άμεση αναγγελία πυρκαγιών προς τις δυνάμεις πυρόσβεσης που εδρεύουν στο Δασικό Σταθμό Δρούσιας.

Σημαντική κανονομία

στον τομέα της πυροπροστασίας αποτελεί η εγκατάσταση αυτόματου ηλεκτρονικού συστήματος για την άμεση ανίχνευση και εντοπισμό πυρκαγιάς. Ειδικές κάμερες, συνδέδεμενες με ηλεκτρονικό υπολογιστή, τοποθετούνται σε δεσπόζοντα σημεία και εποπτεύουν όλη την περιοχή επί 24 ώρας βάσεως, καταγράφοντας και τις μικρότερες εστίες φωτιάς σε απόσταση πολλών χιλιομέτρων.

(δ) Αναψυχή

Η ανάγκη για αναψυχή γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική στη σύγχρονη κοινωνία. Αναζητεί ο σύγχρονος άνθρωπος ευκαιρίες, διεξόδους και χώρους για να αποδράσει από τη ρουτίνα της καθημερινότητας. Το σχετικά αδιατάρακτο περιβάλλον, η απαράμιλλη ομορφιά του τοπίου καθώς και η πλούσια φυσική, ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά, καθιστούν την περιοχή κατάλληλο καταφύγιο για ψυχική και φυσική χαλάρωση και αναψυχή.

Λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη το ενδιαφέρον που παρατηρείται τόσο από ντόπιους όσο και από ξένους επισκέπτες, για το Δάσος Ακάμα, το Τμήμα Δασών προχώρησε προσεκτικά σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, στην κατασκευή πέντε μονοπατιών μελέτης της φύσης συνολικού μήκους 25 περίπου χιλιομέτρων, που σκοπός τους είναι η επαφή του κοινού με τη χλωρίδα, την πανίδα και γενικά το περιβάλλον της περιοχής.

Τα μονοπάτια αυτά είναι τα πιο κάτω:

Όνομασία	Μήκος	Χρόνος Πορείας	Τύπος
1 Αφροδίτη	7,5 Km	4 ώρες	Κυκλικό
2 Άδωνης	7,5 Km	4 »	»
3 Σμιγές 1	2,5 Km	1,5 »	»
4 Σμιγές 2	5,0 Km	3,0 »	»
5 Πισσουρόμουτη	3,0 Km	2,0 »	»

Στην τοποθεσία "Σμιγές" έχει αναπτυχθεί και λειτουργεί ομώνυμος εκδρομικός χώρος χωρητικότητας 600 ατόμων σε υψόμετρο 400 μέτρων.

5. Περιοχή Προστασίας της Θαλάσσιας Ζωής

Η παραλιακή περιοχή της Λάρας-Τοξεύτρας που βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλευρά της χερσόνησου του Ακάμα, 15 Km από την πόλη της Πάφου, σε μια έκταση 650 ha, (100 ha ξηράς και 550 ha θαλασσας), έχει κηρυχτεί το 1990 με βάση το νόμο περί

προστασίας των παραλίων 8/90 σε περιοχή προστασίας της θαλάσσιας ζωής. Ειδικότερος σκοπός της κηρυξης αυτής είναι η εξασφάλιση της προστασίας των θαλάσσιων χελωνών Chelonia mydas και Caretta caretta που γεννούν και εκκολάπτουν τα οβγά τους στην αφυδατωμένη παραλία. Οι κανονισμοί για την περιοχή απαγορεύουν την κατασκήνωση, τη χρησιμοποίηση ομπρελών και κρεβατιών, την παρουσία του κόσμου στην περιοχή τα βράδια, τη χρησιμοποίηση αυτοκινήτων στην παραλία, την είσοδο και τη στάθμευση στον κόλπο πλοίων ή βαρκών και το ψάρεμα εκτός του ψαρέματος με καλάμι. Το Τμήμα Αλιείας από 1η Ιουνίου μέχρι την 30η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνο εγκαθιστά σταθμό ελέγχου και προστασίας των φωλιών και των εκκολαφθέντων νεαρών χελώνων. Κάθε χρόνο 6000-8000 νεαρές χελώνες αφήνονται προς τη θάλασσα.

6. Πληροφορίες

Για επιπρόσθετες πληροφορίες ή παρατηρήσεις και εισηγήσεις, μπορεί κανείς να επικοινωνήσει με το Δασικό Σταθμό Δρούσειας τηλ. 26332322, ή με το Δασικό Σταθμό Σταυρού Ψώκας τηλ. 26999144, 22942746 και 26352324 ή με τα Κεντρικά Γραφεία του Τμήματος Δασών στη Λευκωσία τηλ. 22819466/67/68.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ

- Απαγορεύεται το άναμμα φωτιάς σε οποιοδήποτε σημείο του δάσους ακόμα και σε δρόμους ή πλατείες που βρίσκονται στο δάσος.
- Το άναμμα φωτιάς επιτρέπεται αποκλειστικά για την ετοιμασία φαγητού, και μόνο στις ψησταριές των εκδρομικών χώρων.
- Προτού φύγετε να σβήνετε εντελώς τη φωτιά που έχετε ανάψει στην ψησταριά. Επίσης προσέχετε τα παιδιά σας να μην παίζουν με σπίρτα στο δάσος και μην πετάτε αναμμένα σπίρτα ή αποτσίγαρα.
- Μη ρίχνετε ακαθαρίσεις μέσα στο δάσος. Πριν φύγετε μαζεύετε σχολαστικά όλα τα σκουπίδια που προκαλέσατε εσείς ή τα παρέα σας και τοποθετήστε τα στα σκυβαλοδοχεία. Αν δεν υπάρχουν σκυβαλοδοχεία ή αν είναι γεμάτα, πάρτε τα σκουπίδια μαζί σας, μην τα αφήσετε σε σακούλια έξω από τα σκυβαλοδοχεία.
- Μην παρενοχλείτε τα ζώα και τα πουλιά του δάσους. Αποφεύγετε να κόβετε κλαδιά δέντρων ή θάμνων, μην ξεριζώνετε φυτά και μη χαράσσετε τους φλοιούς δέντρων.
- Αποφεύγετε να προκαλείτε οποιαδήποτε ζημιά στους χώρους αναψυχής και στις κατασκευές που υπάρχουν.
- Μην κάμνετε άσκοπους θορύβους, σεβαστείτε την ησυχία των άλλων επισκεπτών.
- Αποφεύγετε να καπνίζετε όταν περπατάτε στα μονοπάτια Μελέτης τη Φύσης.

